

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

БЕРЕЗЕНЬ • MÄRZ 2015 • Nr. 6 (2914)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ЛІТУРГІЯ — ХГ) — НАПЕРЕДОСВЯЧЕНИХ ДАРІВ

В час Великого Посту людина повинна задуматися про святість життя. Богослужіння Великого Посту, які постійно спонукають до застанови і покаяння, зображають стан душі, яка кається і плаче над своїми гріхами. Цьому відповідає і зовнішній образ здійснення богослужіння у часі посту. Літургія Передшеосвячених Дарів стала характерною особливістю лише Великого Посту, вона здобула ту неповторну красу і урочистість, що становлять духовну вершину великопсного богослужіння.

Загальноприйнято, що Літургія Передосвячених Дарів це літургійний чин, який здійснюють у певні будні дні Великого Посту та Велико-го Тижня, коли відсутнє освячення хліба й вина, а св. Причастя уділяють з Дарів, освячених раніше, під час Євхаристії. Відповідно до такого опису, можна було б зробити висновок, що Літургія Передосвячених Дарів є попросту розширеним, більш урочистим обрядом св. Причастя.

Проте, з іншого боку, виринають питання щодо догматичного й практичного значення цієї Літургії, а тоді наведено вище визначення цієї Літургії видається надмірним спрощенням. Чому ж бо тоді ця відправа називається Літургією, якщо це слово зарезервоване виключно на означення Євхаристії? Чому Літургію передосвячених Дарів завжди провадить єпископ або пресвітер, вбранний у повний літургійний одяг, так само як і до служіння Євхаристії? А, відтак, чи Літургія передосвячених Дарів не є своєрідною посередньою формою між євхаристійним богослужінням, під час якого здійснюється освячення хліба і вина, і звичайним обрядом св. Причастя, яке приймають поза євхаристійною літургією? А якщо це так, то у чому мала б полягати специфіка цієї Літургії?

ВИНИКНЕННЯ Й ХАРАКТЕР

У візантійській літургійній традиції в будні Великого Посту (з понеділка по п'ятницю) не можна здійснювати Євхаристійне приношення,

оскільки це богослужіння завжди має радісний і урочистий характер, і вважається також об'явленням Воскреслого Господа своїм учням, які впізнають його по ламанні хліба. Цей радісний і урочистий характер Божественної Літургії не відповідає характерові Великого Посту, оскільки Нареченого на цей час забрано у вірних. Тому вже Ладикійський Собор, який проходив між 364 і 383 рр. постановив, що в час Великого Посту (крім субот і неділь) не слід жертвувати хліб і вино. Таким чином будні Велико-го Посту на Сході стають алітургійними днями, молитовний простір яких заповнюють лише богослужіння добового циклу, що входять до Часослова, але Євхаристійна жертва не здійснюється.

Зробити визначення щодо виникнення Літургії Передосвячених Дарів дуже важко. Найімовірніше, ця Літургія має східне походження. Можливо, що первісно вона формувалась в околицях Єрусалиму, але не виключено теж, що вона має сирійське або візантійське походження. Найвірогідніше вона виникла на переломі V-VI ст. Найправдоподібніше у VII ст. Літургія Передосвячених Дарів вже сформувалась остаточно і поширилась у східному християнстві настільки, що на Трульському Соборі у 692 р. в 52 каноні було визначено: «В усі дні Великого Посту крім субот і неділь і святого дня Господнього Благовіщення служать не інакше Літургію, як лише Літургію Передосвячених Дарів».

Продовження на 2 стор. ►

Мініатюра невідомого автора, Іспанія, близько 1180 року, «Сьомий ангел Апокаліпсиса, який звіщає прихід Господа». «Але за тих днів, коли проголосить сьомий Ангел, коли він засурмить, звершиться таємниця Бога, як Він благовістив служникам Своїм пророкам.» (Книга «Одкровення» 10,7).

Важкі питання віри

ЧИ ВСІ ПОМРУТЬ, КОЛИ ПРИЙДЕ ОСТАННІЙ ДЕНЬ?

Коли прийде останній день, то люди, які на той момент будуть жити, потраплять відразу у вічність, чи вони спочатку помруть? Адже смерть повинна торкнутися всіх, як наслідок первородного гріха.

Апостол Павло, якому було дано одкровення, пише і про те, що відбудеться в кінці часів. Хоча (як це буде видно з наведеної нижче цитати) св. Павло і думав, що кінець світу настане дуже скоро, проте все, що він писав про останній день, є богонатхненним словом. Згідно з його писанням, ті, хто на той момент будуть живими, перейдуть безпосередньо до вічного життя, але їх не мине те преображення і воскресіння, яке всіх нас повинне уподібнити Христу у славі.

Ось слова апостола: «Не хочемо, брати, залишати вас у незнанні щодо померлих, – щоб ви не сумували, як інші, що не мають надії. Бо коли ми віруємо, що Ісус умер і воскрес, тож

так і тих, які послули в Ісусі, Бог приведе з ним. Бо це ми вам кажемо словом Господнім: Ми, що живемо, що залишимося до приходу Господа, – не випередимо тих, що послули. Бо сам Господь на даний знак, на голос архангела та при сурмі Божій, зійде з неба, і найперше воскреснуть ті, що вмерли в Христі. Потім же ми, що живемо, що лишимось, будемо разом з ними вхоплені на хмарах у повітря назустріч Господеві і так будемо з Господом завжди. Отже, втішайте один одного цими словами.» (1 до Солунян 4:13–18)

ЛОГІЧНЕ ЗАПИТАННЯ: хіба смерть, яка є наслідком первородного гріха, не відноситься до всіх? Так, але Бог може звільнити від цього наслідку тих, хто перебуватиме на землі в останній день.

Радіо Ватикан

Як нам облаштувати Україну? Спроба відповіді у розповідях різних авторів
на стор. 4 і 5

ЛІТУРГІЯ НАПЕРЕДОСВЯЧЕНИХ ДАРІВ

▼ **Продовження. Початок на 1 стор.**

Характер цієї Літургії є дуже особливий – бо, з одного боку, її служать лише у ті дні, коли не можна служити Божественну Літургію, а з другого боку, вона усе ж уможливує вірним приступити до св. Причастя. Відтак Літургія Передосвячених Дарів є своєрідним компромісом між літургійними днями, коли служиться Євхаристію, й алітургійними днями, коли служать лише ті богослужіння, які не передбачають можливості приступити до св. Причастя (напр. Вечірню чи Утреню).

Богослужіння розпочинається з Великої Вечірні, однак перший поклик свячени-

ка той самий, що і на Літургії: «Благословенне Царство Отця й Сина і Святого Духа...»; отже все богослужіння звернене до надії Царства, воно є тим духовним очікуванням, яке визначає також собою увесь Великий Піст.

Літургія Передосвячених Дарів великої уваги надає історії спасіння, застосуванню знань цієї історії у конкретних життєвих ситуаціях (читання старозавітних книг мудрості) та глибшому входженню у життя Христа через причастя Його Тіла.

Літургія Передосвячених Дарів має покаєнний характер. Це виявляється у співі стихирі «Нехай на-

правиться молитва моя, як кадило, перед Тобою», що завершується доземними поклонами, а також коліноприклоненням під час входу з Передшеосвяченими Дарми. Великий Вхід виник з потреби перенесення Дарів, що, природно, вимагає виняткової урочистості, адже в богослужінні воно символічно зображує явлення Христа і звершення Пасхи, молитви і чекання, наближення сподіваного порятунку, втіхи і радості. Перенесені Дари освятили на Божественній Літургії і зберігали до Літургії Передшеосвячених Дарів в кивоті на престолі.

Далі йде Молитва Господня, яка завжди завершує наше приготування до Причастя: промовляючи молитву Самого Христа, ми тим самим приймаємо Дух Христа як свій власний, Його молитву до Отця як нашу, Його волю,

Його бажання, Його життя як наші власні. Розпочинається Причастя під спів причасного вірша: «Вкусіте і видіте, що Добрий Господь». Богослужіння закінчується і священник проголошує: «В мирі вийдім». Остання, заамвонна молитва підводить підсумок значимості цього богослужіння, цього вечірнього Причастя, задля нашого подвигу у час посту. Постовий характер цієї Літургії полягає в очікуванні пасхальної повноти й готуванні вірних до неї. Причащання духовно зміцнює вірних на шляху покаєння і посту.

ІСТОРІЯ СПАСІННЯ

Історія Спасіння – це час, протягом якого Бог спасає свій народ. Біблія є тією Історією Спасіння. В Біблії ми маємо історію спасіння людини від сотворення аж до остаточного відкуплення через хресну смерть Ісуса Хрис-

та та славне з мертвих воскресіння. Історія Спасіння є також історією людини, бо ж спасіння є тільки для людини. Те спасіння може статись тільки за згодою і співпрацею людини, бо Бог не чинить нічого насильно, Він тільки пропонує людині свою допомогу, а людина, що приймає цю пропозицію, є зобов'язана виконувати всі умови того союзу зі своїм Богом-творцем. При такій співпраці людини з Богом буде довершена досконало Історія Спасіння. А щоб вона була довершена, ми зобов'язані виконувати всі Божі умови, які є тільки для нашої користі.

На основі матеріалів о. Йосафата Андрія Ковалюка, ЧСВВ («Місіонар»), Марка Блаза, Ті, о. Назара Гавриляка («Український центр живої вервиці») для «ХГ» зладив Андрій Фецин

З Катехизму УГКЦ

БОГ – УСЕ В УСЬОМУ

У Своему славному Пришестві Христос переобразить увесь світ, який позбудеться тлінності й минушості. «Любі! Ми тепер – діти Божі, і ще не виявилось, чим будемо, та знаємо, що коли виявиться, ми будемо до нього подібні, бо ми побачимо Його, як є» (1 Йо. 3, 2). Переображений світ служитиме для того, щоб людина прославляла Бога. Святе Письмо називає цей переображений світ «небесним Єрусалимом», у якому «ночі не буде більше, і не матимуть потреби у світлі світильника і світлі сонця, бо Господь Бог освітлює їх, і царюватимуть на віки вічні» (Од. 22, 5).

В оновленому сотворенні людина «узрить» обличчя Господне: «Тепер ми бачимо, як у дзеркалі, неясно; тоді ж – обличчям в обличчя. Тепер я спізнаю недосконало, а тоді спізнаю так, як і я спізнаний» (1 Кор. 13,12). Прославлений стан людини – це участь у житті Пресвятої Тройці разом з Пресвятою Богородицею, ангелами та всіма святими. Передання називає цей стан небом. «Небо – це країна живих, де немає ночі, де немає сну – образу смерті; де немає ні їжі, ні пиття – підпори нашої немочі; де немає недуги, болів, ліків, судів, торгівлі, ремесла, грошей – початку лиха; де немає воєн, цього кореня ненависті, а є країна живих, що не вмерли через гріх, а живуть істинним життям у Христі Ісусі». (252, 253)

ВАТИКАН, РЕФОРМИ, СПОВІЛЬНЕННЯ

Хоч важко переоцінити зміни, які папа Франциск вже запровадив у Церкві, але ота найважливіша – реформа Римської Курії – весь час перебуває в зародковому стані.

Речник Ватикану о. Федеріко Ломбарді: «Ми є надалі у фазі студій, роздумів й окреслень планів нової організації ватиканських структур. А оскільки текст треба погодити з Радою з Інтерпретації Законодавчих Текстів, то це має трохи потривати». Така позиція негайно спровокувала питання про долю утвореного рік тому (і наділеного величезною владою) Секретаріату у Справах Економіки Святого Престолу (це ніби ватиканське «міністерство» економіки і фінансів). Відповідь, що «утворюються не-

забаром», збудила серед журналістів виразні веселощі. Отець Ломбарді, однак, нагадав: Іванові Павлу II на реформу Курії треба було 10 років. Чи означає це, що прихильники швидких, глибоких реформ Церкви розчаруються?

Американський ватиканіст Джон Тевіс, який працює в Римі вже 30 років, зауважує: «Франциск не має десяти років часу. Очікування треба суттєво знизити. Папа Римський зіткнувся з прикрою дійсністю. (...) Десять років – це зблиск лампи-спалаху. В Апостольській Столиці все робиться у сповільненому темпі, зокрема реформи». Андреа Гарлярдуччі на порталі «Inside the Vatican» з консервативної

позиції, хоч і не без сатирафакції, зазначив: «Революція перейшла в етап повільного оновлення».

Засідання Кардинальської Колегії відбувалися за зачиненими дверима. З неофіційної інформації випливає, що рішення про те, як має виглядати механізм колегіального вироблення реформ Курії, ще не ухвалено. Своєю чергою, канадський кардинал Жеральд Лакруа стверджував, що вірні чекають на реформу Ватикану і що найвищий час покінчити з кар'єризмом і жагою влади. Однак на питання, чи в майбутньому світська людина зможе стати на чолі дикастерії, бодай тієї, що стосується лаїкату, речник Ватикану відповів негативно.

Отже, чи не йде реформа Церкви надто повільно? Якщо взяти до уваги амбіції Франциска, – який хотів би принципової зміни взаємин між Папою Римським і Римською Курією та місцевими Церквами, щоб якнайкраще служити «периферіям» Церкви, а також вбогим і потребуючим помочі, – то з поля уваги критиків, як видається, пропадає масштаб труднощів, пов'язаних з цим викликом. Крім того, вони не зауважують, як багато – за такий малий час – вже зроблено.

Нагадаймо: Папа Римський скликав Раду Кардиналів з участю дев'яти кардиналів, що репрезентують місцеві Церкви. Кардиналь-

ські номінації Франциска вказують, що він перервав традицію надання цієї гідності у зв'язку з виконанням функцій в Римській Курії чи в «кардинальських столицях» і географічно переніс їх центр ваги на південь земної кулі. Особливо пошанував священиків, заангажованих в душпастирській діяльності. Зрештою, визнав провідну роль інституції Синоду Єпископів в окресленні майбутньої пастирської стратегії і тактики Церкви. Попри всі недоліки, помилки, а також зрозумілий опір матеріалу, не варто це недооцінювати. Церковні революціонери, які домагаються змін негайно, зазвичай не зауважують принципового питання: їх опоненти є так само важливою частиною Церкви і мають свої аргументи. Крім того, згідно з трюїзмом, що ним часто легковажать в дискусіях щодо Церкви, духом справжніх, мудрих реформ, які зближують, а не відчужують, – є діалектика.

Фрагмент статті Пйотра Ковальчука («Tygodnik Powszechny») в подачі О.Д. в журналі «Збруч»

ДІТИ І ВЕЛИКИЙ ПІСТ

Неділі Митаря і Фарисея, Блудного Сина, Страшного Суду готують нас, дорослих, до духовної подорожі – Великоднього Посту. Цю подорож полегшують Літургії, духовні читання, великопосні реколекції, піст і молитва.

А як наші діти? Як їм пристосуватися до вимогливої духовної дисципліни святої пори? Що батьки можуть зробити для того, щоб допомогти своїм дітям, навіть ще зовсім маленьким, досвідчити Великий Піст на глибшому рівні, який виходить за межі малювання писанок і приготування нового одягу для Великодня? Як ми залучаємо наших дітей до радості порядку Великого Посту, щоб він став для них особливою частиною ритму їхнього життя? Ми маємо говорити з ними про тайни віри, про смерть і Воскресіння Христа, про покаяння й оновлене життя мовою, яку вони знають найкраще, – мовою відчуттів.

Можемо почати з візуального образу. Великий Піст – це час зміни. У церкві світлі вівтарні ризи замінюють темними, знімають святкові вишивки. Вдома прибирають покуття і сплячуть вербові гілки (лозу) з минулорічної Квітної Неділі. Біля ікон до стіни приклеюють картку з молитвою Єфрема Сирина, там же можна помістити світлинки померлих родичів, щоб їх поминати в молитвах. Вишивки вдома теж знімають, перуть, крохмалють і ховають, аби були готові на Великдень. Писанки, які часто виставляють на показ упродовж року, також ховають. Прикритий серветою телевизор нагадує про зобов'язання родини утримуватися від візуальних розваг. Дім чисто прибраний, якоюсь мірою навіть порожній, запрошує мешканців забути щоденну рутину, замінити телебачення книжками і розмовами та старанніше молитися. Відсутність знайомих прикрас у домі («порожнеча») постійно нагадує, що саме ця пора року відділена з особливою метою – щоби спрямувати своє життя на Христа, який заповнює нашу порожнечу.

Візуальне затишшя доповнить слухове. Голосні звуки радіо і телевизора, галасливі комп'ютерні ігри атакують вуха, руйнують внутрішній спокій і впливають на поведінку дорослих і дітей. Старші діти потребують проводу у виборі відповідної музики, яку вони слухають. Родина може погодитися дотримуватися «мовчанки» у певні години. Вечера може починатися читанням уголос уривків з Життя Святих чи зі Святого Письма. Подбайте про те, щоб вибрати версію, яка відповідає вікові дітей, або просто розкажіть своїми словами і поговоріть про те, яку мудрість ховає та чи інша розповідь. Діти мають відчуття звуку великопосних наспівів, які вкарбовуються в пам'ять. Приводьте їх до церкви на особливу великопоснну службу (узгоджуйте частоту з віком дитини) і дайте їм можливість закохатися в ці стародавні мелодії (як, наприклад, «Нехай піднесеться молитва моя, як кадило перед Тобою»), щоб дорослими вони прагнули цього і чекали Великого Посту з нетерпінням.

Дуже часто дорослі згадують дитинство через запахи. Є багато запахів, які асоціюються з Великим Постом: ладан під час молитов у церкві й удома, лілії на відправах Страсного Тижня, щойно спечена паска, свіже весняне повітря, яке залітає через відкрите вікно у прибраний до свята дім; фарба для писанок і топлений віск. Залучіть дітей до цього, щоб маленькі носики були близько до запахів, які на все життя зв'яжуть їх з ритуалами, що підсилюють сприйняття Великодня. Нехай їхні руки будуть липкими від тіста і брудними від фарби, бо вони мусять доторкнутися і відчуття все, що може дати цей святий час.

Обмеження в їжі є найскладнішим моментом Великого Посту. Дорослі мають певні труднощі з пристосуванням до простішої їжі та інших страв. Що ми можемо чекати від дітей? Тут найважливішим є ставлення батьків до посту. Якщо вони сприймають це як тягар, то користь від цієї духовної вправи втрачена. Піст є викликом, але не може бути тягарем. Він ніколи не може бути обов'язком, який раптово накладається у віці 12 років. Піст є привілеєм, який практикують з любови, збільшуючи міру жертви до відповідного рівня протягом дитинства і надалі. Коли розглядати це з позитивного боку, то піст є для дитини неоціненною можливістю розвивати самоконтроль. Сійте зерна смирення, навчаючи дітей не вихвалитися своїм постом і не критикувати тих, хто не постить. Навчіть їх виявляти і приймати гостинність, не привертаючи уваги до того, що вони постять. Встановіть розумні межі дієти, враховуючи потреби організму, що розвивається, стан здоров'я і вік дитини. Утримання від солодощів для маленьких дітей – це надто велика жертва. Коли тісніше залучаєте дітей до дотримання приписаного посту, потурбуйтеся, щоб встановити цілі, які можна досягти, таким чином заохочуючи прийняти більші виклики. Коли діти досвідчать жертви, вони швидше зрозуміють Христову жертву за нас.

Виклики Великого Посту лише тоді переживатимуться в ласці, якщо супроводжуватимуться молитвою і приступанням до Святих Тайн. Вивчіть молитву Єфрема Сирина і моліться з дітьми щодня, роблячи поклони. Годуйте їх Тілом і Кров'ю Христа, щоб вони «скуштували і побачили, який добрий є Господь», що страждав заради того, щоб дати нам нове життя. Вчіть маленьких дітей просити вибачення в тих, кого вони скривдили і щедро давати його тим, хто в них просить.

ВЕЛИКИЙ ПІСТ – це найвдаліший момент підготувати дітей до Першої Сповіді та ще раз переглянути зі старшими дітьми, як робити іспит совісті, готуючись до Великодньої Сповіді, до якої вони приступатимуть з довірою, коли батьки подаватимуть їм добрий приклад.

Чим більше ви докладете зусиль, навчаючи ваших дітей цілісно переживати Великий Піст, залучаючи всі відчуття і таланти, які їм Бог дав, тим більше вони будуть закорінені у власній вірі. Коли Великий Піст вже не здається «надто довгим», коли ви приймаєте його з радістю, а він стає необхідною частиною ритму вашого життя – ви знатимете, що ваші зусилля благословенні. Тоді святкування Воскресіння Христового супроводжуватиметься неймовірною радістю!

Ірина Ґаладза, «Жива Вервиця»

КОРОТКО

ВІТАЄМО НОВОГО ВЛАДИКУ

Святіший Отець дав згоду на канонічне обрання Синодом Єпископів УГКЦ високопреподобного отця Теодора Мартинюка, СУ, дотеперішнього Ігумена Свято-Успенської Унівської Лаври, на служіння єпископа-помічника Тернопільсько-Зборівської Архиепархії УГКЦ. Ієромонах Теодор, син Михайла і Марії, народився 1 лютого 1974 р. у с. Дора (тепер – м. Яремче) Івано-Франківської області. 28 липня 1999 р. єпископом Юліаном (Вороновським) був рукоположений на ієродиякона, а 20 січня 2000 р. преосвященним єпископом Юліаном (Ґбуром) – на ієромонаха. (Радіо Ватикан)

ЄС, ВІЗИ, КРИМ

Президент П. Порошенко очікує, що на саміті Східного Партнерства (21–22 травня, Рига) Україні буде надано безвізовий режим з Євросоюзом. Про це він повідомив 16 березня на спільній з канцлером Німеччини А. Меркель прес-конференції в Берліні. Там же Меркель дала коментар з приводу перших роковин захоплення Росією Криму. «Сьогодні день, коли ми повинні пам'ятати про незаконну анексію Криму. Ми не заспокоїмося доти, поки не будуть повністю відновлені суверенітет і територіальна цілісність України». (УНІАН, ВВС)

«ЗЕЛЕНІ ЧОЛОВІЧКИ» ПРИБУЛИ З РОСІЇ

Президент Росії В. Путін заявив, що у лютому 2014 р. Москва вирішила провести спецоперацію для «повернення Криму до складу Росії». Він сказав про це у фільмі «Крим. Шлях до батьківщини». Він наголосив, що Росія була навіть готова застосувати ядерну зброю у випадку «неблагополучного розвитку подій». На думку оглядачів, слова Путіна, це публічне зізнання у скоєнні злочину і можуть стати важливою статтею обвинувачення, якщо Путін опиниться на лаві підсудних. Не зрозуміло, навіщо він зізнався у грубому порушенні міжнародного права? Адже Росія цілий рік ретельно будувала міф про «зелених чоловічків», які прибули на український півострів з нікуди і «допомогли» сепаратистам провести т.зв. референдум в Криму. Не зрозуміло також, навіщо було проводити превдореферендум, якщо тепер Москва офіційно зізнається, що захопила Крим насильно. (А.Ф. за повід. «Інтерфаксу» та вл.)

Президент П. Порошенко заявив, що досі на східному фронті загинуло 1549 українських вояків. (УТ1)

МАСОВІ УБИВСТВА В ДЕБАЛЬЦЕВОМУ

В захопленому російськими військовими частинами містечку Дебальцеве було знайдено близько 500 тіл мирних мешканців. Характер ран вказує на те, що ворог, керуючись особливим звірством, вкидав гранати у підвали будинків, де переховувалися місцеві. (Інф. власна. Р.К.)

Рада директорів МВФ затвердила кредитний пакет для України. Загальний пакет становитиме 17,5 млрд. доларів. Як зазначила директор-розпорядник фонду Крістін Лаґард, кредит спрямований на поліпшення економічної ситуації в Україні та здійснення реформ. (А.Ф.)

Велика Британія вирішила надати нестертоносне військово спорядження Україні. Британський міністр оборони Майкл Феллон пояснив, що отаким чином Лондон допоможе Україні захистити себе від агресії Росії. Пакет військової допомоги, який включає польові аптечки, прилади нічного бачення, ноутбуки, каски і прилади GPS, на суму 850 тис. фунтів (\$1,5 млн.) буде передано українській стороні в найближчі тижні. За словами Феллона, Лондон не виключає можливості надання Україні смертоносної зброї. («Збруч»)

ГЕПАТИТ РУ

Віруси – не гриби, вони поведуть себе так, як нам усім доведеться поводитися у відповідності до того, як поведуть себе віруси. Вірусологія – найголовніша наука прийдешніх часів, котрі вже насправді прийшли. Вірусологія – це наука про наші стосунки з Росією.

Віруси приходять у якусь клітину і попросту вписують себе на генетичний текст клітини, у яку вони зайшли. Потім вони зникають як матеріальна одиниця – їх нема, бо вони стають фрагментами мене, мого генетичного коду. Потім настає момент, коли мені зле. Відповідно вірусам – добре. Їхні коди, записані на моєму геномі, десь поміж тим, що важливо для мене, починають активізуватися. І вони роблять самих себе із моїх матеріалів. І тоді вириваються крізь мої оболонки, пробиваючи і таким чином убиваючи їх. Росія – це вірус. Убивчий і заразний. І кожен з нас інфікований цим вірусом.

Ключовою фразою до розуміння Росії є неофіційно культивованій там постулат про поганість. Вони кажуть, що найнебезпечнішими людьми є ті, які вдають з себе добро. Росіяни вірять, що доброта – до пори до часу. І не важко створити такі умови, коли нібито найдобріша людина не стала звіром. Тому краще довіряти тим, хто свого звіра не ховає. Росія тваринна. Вона знає, що усі погані. І вона прагне це докзати якнайшвидше.

Уся стратегія Росії полягає в тому, щоби зневажити будь-що, що прагне бути ліпшим, що вірить у совість, у людяність, у сором. Зневажити заради того, щоби самому почуватися природно – мовляв, усі такі. Усім для того, щоби відчуті своє існування, треба потоптати, знищити, опустити. Опущені – це неповторна російська інституція.

Росіянам потрібно нищити. Нищити ландшафти, людей, стосунки, ситуації. Це вірусологія. Стаючи собою, вириваєшся з чийогось коду, пробиваєш чийсь оболонки і не ро-

зумієш – пощо. За хвилину доводиться знову кудись влізати, бо власного буття нема.

Російський вірус страшний, бо ефективний. Зараження тотальне. Імунітет вибірковий. У нас хворих багато. І через цю хворобу українців так тягне до Росії. Росія мила, бо вона, по-перше, пропонує бути звіриною. По-друге, дозволяє українцям, яким це миле, почуватися все ж ліпшими – на тлі росіян не мусиш аж так старатися бути людиною, бо на їхньому тлі навіть лецтий (останній, від нім. Letzter-Ред.) українець – людина.

Але український потяг до Росії пригадує ту історію про Сократа, що з ку... Коли Сократ багато всього розповідав своїм учням, а раптом з'явилися жінки легкої поведінки. І учні попросили на сьогодні з Сократом, і пішли за тими жінками. Хтось потім запитав у мудреця: ну, що, ти ж таке говорив, а лишився ні з чим. Нормально, сказав Сократ. Я їх тягну догори, а жінки пропонують вниз. Донизу котитися завжди легше, природніше.

А ми з них, з цих руских, так насмі-

халися... З їхньої вічної імітації Заходу, з їхнього анальфаетизму, з якоїсь несурзності. Як вони не могли нічого зрозуміти і повторити, якими вони є поганенькими макіявелістами, як вони нічого таки й не зрозуміли. Як віруси, які не можуть досягнути вірусології...

Шкода лиш, що всі ті, що трохи далі від нас, вважають нас закономірною Росією, бо ми заражені. Вони ще не розуміють, що вірус передається усіма способами. Від вірусу не захистить ніяка честь і доблесть. Росія прийде у невидимій формі, як гепатит. Вона не відчепиться. Це на роки, на десятиліття. І не знати, як визволитися від тієї Росії, коли вона – як вірус – записана на твоєму генетичному коді.

**Тарас Прохасько,
журнал «Збруч»**

ШОВІНІЗМ З РОСІЇ

Заборона ідеології комунізму – правильна і необхідна річ для кожної країни, що пережила роки більшовицької диктатури. Але для України комунізм – це всього лише органічна частина ідеології великоросійського шовінізму. Ось яку ідеологію потріб-

но забороняти в першу чергу. Заперечення існування українського народу та мови, української державності, права українців на самовизначення – все це повинно бути не предметом телевізійної дискусії і перепалок в мережі, а частиною кримінально-процесуаль-

ного законодавства. Так, за це можна не саджати у в'язницю. Але система штрафів – як проти ЗМІ так і проти окремих осіб – має бути ефективною і дієвою. І, природно, ні про яке право осіб, які проповідують «відсутність України», на викладання в Україні

гуманітарних дисциплін і мови бути не може. Як і про в'їзд на територію нашої країни іноземних громадян, які публічно проповідують подібні погляди. Потрібно вчитися захищатися від того, що хоче нас знищити.

Віталій Портников (з Фейсбуку)

ЗАКРИТИ УКРАЇНУ ВІД МОСКАЛІВ

У зв'язку з тим, що останнім часом відчутно збільшилася (і особливо після вбивства Баріса Немцова) кількість росіян, що просять політичного притулку в Україні, ось що маю сказати.

Більш-менш постійно мешкаю в Москві з 2000 року. І за весь цей час я жодного разу, підкреслюю – ЖОДНОГО РАЗУ – не зустріла при спілкуванні з росіянами адекватного ставлення до України та українців. Максимум лояльності до нас «помосковськи» – це визнання українців рівними великому і могутньому стихійному лихові під назвою «росія-

ни». Що є всього лише наслідком популярної в Росії пошесті, що «русские і українці – адін народ». Я не хочу сказати, що розсудних росіян тут немає. Є, але я їх знаю виключно з соціальних мереж. І, що цікаво (я помітила це нещодавно), етнічно вони, переважно, не росіяни: євреї, татари, башкири, ті ж самі українці, предків яких нелегка доля занесла колись у Росію.

Так от, це я все до чого. Я була і залишаюся принциповою противницею надання українського громадянства підданам Росії. За рідкісними винятками. Більше того, я боюся збільшення кількості «економічних» емігрантів з Росії, які

(після економічного краху в Росії) придуть до нас зі все тими ж своїми іржавими «скрепами» (скреп: з рос., ідея, що об'єднує суспільство-Ред.) вчити нас, як треба жити. Відвертіше всіх ще влітку минулого року писав про це відомий російський статусний «ліберал» Альфред Кох: російські діячі культури і мистецтва мають приїхати до Києва і зайняти провідні місця в театрах, музеях і на телебаченні; російські вчені, зрозуміло, відразу ж займуть керівні посади в інститутах і академіях, журналісти (о жаж!) – у ЗМІ. Після чого всі вони, за задумом Коха, повинні почати будувати Росію заново, зі своєї «історичної коліски». Вони, як шури, го-

тові замінити собою будь-який більш «слабкий», з їх точки зору, етнос. Ну, а те, що «російський проект» краще і крутіше будь-якого іншого національного, на їхній погляд, і зовсім не підлягає ніякому сумніву.

Тому я – за драконівські міграційні закони, за відмови емігрантам, що втекли з економічних підстав. За іспити з української мови та історії. За спрощену формулу позбавлення громадянства. Досить з нас і тих російських «ватників», які можуть отримати українське громадянство за правом народження в Україні, і які обов'язково згадають про нього в міру погіршення ситуації в Росії.

Лідія Гайдар (з Фейсбуку)

НЕ КОГОСЬ, А СЕБЕ

Для переміни нашого суспільства, потрібні особи, в яких перебуває Бог. Саме вони є тим, що змінює всіх і все навколо себе, вони є тією закваскою, яка змінює суспільство. Отці Церкви кажуть, що коли ти змінишся сам, то біля тебе зміняться тисячі. На цю обставину ми дуже мало звертаємо уваги, скоріше хочемо змінити щось, або когось навколо себе. Однак насправді саме це найкраща євангелізація і катехизація, коли ми найперше працюємо над собою. Коли змінюємося ми, то в геометричній прогресії відбуваються зміни навколо нас.

Для прикладу святі, які жили колись, дотепер змінюють суспільство, долаючи історичні та географічні простори. Найкраще, що можемо зробити для суспільства, – це наблизитися до Бога! Змінюймо себе – це найкраще, що можемо зробити для зміни наших ближніх! Ставаймо ближчими до Господа, і тоді Він буде через нас змінювати все довкола нас!

**Владика Венедикт Алексійчук
(з Фейсбуку)**

ПОТРІБЕН МОВНИЙ КОРДОН З РОСІЄЮ

Сьогодні часто можна почути, що війна – не найкращий час для обговорення мовних проблем, бо мовне питання роз'єднує націю. Виходить, це для об'єднання нації ми як мантру повторюємо вислів «єдина країна – єдина страна» і сповідуємо фактичну двомовність, хоч і декларуємо державний статус української мови з найвищих трибун.

Мовна невизначеність в Україні стала джерелом великої кількості суспільних проблем. З яких принципів треба виходити, долаючи цю невизначеність, про це «Україна Молода» запитала у професора, автора численних праць з питань функціонування української мови в колоніальній і постсоветській Україні Лариси Масенко.

• **Сьогодні в Україні існує двомовність. Що, на вашу думку, доцільніше: боротися з нею чи прийняти як факт?**

Л. Масенко: Так, сьогодні багато хто говорить: в країні поширені дві мови, чому ж не надати їм рівні права, а там нехай кожен сам вибирає. Однак теза про вільний вибір мови спілкування – це фікція. Мовне середовище у містах російськомовне, воно створює психологічно комфортні умови для російськомовної частини населення і дискомфортні для тих, хто зберігає вірність українській мові. Український досвід засвідчує, що поширення в одній країні двох мов, кожна з яких претендує на охоплення всіх сфер

суспільного життя, не може бути гармонійним, а становить джерело постійної напруги і конфлікту.

Що насправді означає українська двомовність? Це спадщина нашого колоніального минулого, вона сформувалась під дією імперських чинників і є перехідним етапом від української до російської одномовності, до остаточної втрати своєї культури, історії, традицій, тобто злиття з російським етносом.

У соціолінгвіста Тетяни Бурди є цікаві дані щодо двомовності українців. Фактично до осіб, котрі поперемінно користуються обома мовами, належать переважно українці, абсолютна ж більшість українських росіян віддає перевагу вживанню однієї мови, російської. Це свідчить, що імперські звички росіян і українців й імперські стереотипи на території колишньої колонії не зникли. І будьте певні – не лише у мовному питанні. Це дуже небезпечно.

Сьогодні вже цілком очевидно, що Росія не відмовиться від культурної експансії в Україну, що вона прагнучим зберегти той рівень асиміляції, а відповідно і психологічного впливу на українське населення, якого досягла в попередню добу, і що вона має для цього великі можливості. Та й з суто прагматичних мотивів, хіба не прагнучим Росія контролювати такий колосальний ринок для реалізації продукції свого маскульту, який дає їй Україна? Так

що українська двомовність відповідає не українським, а російським інтересам.

• **Соціологічні дані свідчать про те, що сьогодні лише 51% етнічних українців в Україні послуговуються українською мовою. Чи не надто це мало для того, щоб українізація суспільства таки відбулася?**

Л. Масенко: 51 відсоток – це дуже непогано, якщо згадати скільки років тривала агресивна русифікація України, яка за советських часів супроводжувалася інтенсивним фізичним знищенням самої соціальної бази української мови – інтелігенції й селян. Свого часу фінам знадобилося цілих 20 років щоб до 50 відсотків збільшити кількість фіномовних мешканців столиці, настільки сильним там був вплив шведської мови. Так що ми маємо доволі непоганий стартовий показник.

Поширене нині гасло «єдина країна – єдина страна» хибне: воно насправді фіксує двомовність на державному рівні, тобто утверджує російську як другу державну. А значить не об'єднує, а роз'єднує країну. Говорячи «єдина страна», звертаючись до сходу російською, ми засвідчуємо, що українська не обов'язкова, навіть для Президента, який є своєрідним символом об'єднання нації. Це гасло – це т.зв. ліберальний підхід до вирішення мовних проблем. Але жодна країна не утверджувалася на ліберальній ідеології у сфе-

рі мовного самовизначення. Нам потрібен не лібералізм, а мовний кордон із Росією. Лібералізм у цьому питанні працює сьогодні на те, на що працював у минулому тоталітаризм, – на мовну асиміляцію. Постколоніальна країна не може дозволити собі послабити становище державної мови як головного чинника консолідації населення в межах своєї країни, та ще й під час війни з сусідом-агресором.

Свого часу для сербів і хорватів навіть було штучно створено спільну сербо-хорватську літературну мову. Але ці споріднені народи усвідомлювали свою окремішність. Хорвати, утворивши свою державу після розпаду Югославії, на латиницю навіть перейшли, перекрили усі канали впливу сербської мови на свій інформаційний простір. І Україна таким шляхом має йти. Якби чехи після онімечення, литовці, латиші й естонці не зміцнили позиції своїх національних мов, вони не мали б своїх самостійних держав. Або візьміть Ізраїль. Ізраїльтяни доклали величезних зусиль, щоб зробити своєю розмовною мовою іврит – мову священних текстів, яка в побуті не вживалась, і саме ця мова виконала консолідуючу роль державної в Ізраїлі.

Доклавши колективних зусиль, ми можемо досягти того, що українська стане мовою єднання. У нас є шанс, адже опитування останніх років засвідчують: більшість російськомовних

Kenne Gregoire, «Перерва на каву», 2003 р.

українців своєю рідною мовою визнають українську. Тобто для більшості українців українська мова є таким же символом нації, як і прапор чи гімн.

Мовний конформізм українців, їхня звичка підпорядковуватись диктаторів російськомовних партнерів з комунікації стали масовим явищем. За даними соціолінгвіста Тетяни Бурди, поява російськомовного співрозмовника призводить до зміни української мови спілкування на російську у 74,8% загальної кількості опитаних україномовних українців і в 95,6% російськомовних українців, тоді як група російськомовних росіян із появою україномовного співбесідника не переходить на українську мову спілкування.

Підготувала Майя Орел

ПОКОЛІННЯ, ЩО ЗМІНИТЬ КРАЇНУ, ВЖЕ ПРИХОДИТЬ

Розмова з В'ячеславом Брюховецьким, почесним президентом Києво-Могилянської Академії

• **Нещодавно Володимир Єрмоленко зазначив нам в інтерв'ю, що в Україні з'явився феномен, який розбиває суть російської пропаганди про захист російської мови: російськомовний український патріот. Як ви ставитесь до питання мови?**

В'ячеслав Брюховецький: Дійсно, багато російськомовних людей є патріотами України. Але в нас не усвідомлено те, що сама українська мова як така була пригноблена свідомо і дуже жорсткими методами протягом кількох століть. Колись хтось сказав дуже правильну фразу, що тільки людина, абсолютно нечутлива до гуманітарного болю, може ігнорувати проблему української мови. Людина, яка чутлива до цих речей, не може

просто сказати, що вона український патріот, але розмовляти російською. Дуже добре, що феномен російськомовного патріота в Україні існує. Але з іншого боку, якщо ти є патріотом України, ну то вивчи українську мову. Ти не спілкуйся нею кожен день – не питання. Вчити українську мову – це не зусилля, це збагачення себе.

• **Києво-Могилянська Академія завжди славилась своїм патріотизмом. Зараз у всій державі підйом любові до своєї країни. Як ви вважаєте – це «мода» чи назавжди?**

В. Брюховецький: Цей патріотизм надовго. Це внутрішня потреба – до цього ж ніхто не примушує. І це, можливо, найбільший результат, якого досягла Україна. Війна раптом розкрила людям очі на багато речей. Саме в таких випробуваннях формується нація. Багато людей раніше і не думали про синьо-жовтий прапор, а сьогодні це є внутрішнім переконанням.

Виграти війну важко. Треба розуміти, що вона готувалася давно. Там був план: по-перше, знищити армію, що було успішно зроблено, знищити спецслужби, що було майже зроблено. Далі Путін чекав 2015-го року, коли мали відбутися президентські вибори – і на них вже остаточно поставити крапку на Україні. На нещастя Путіна стався Майдан.

Війна, звичайно, закінчиться. Всі війни, навіть столітні, кінчаються. Але найскладніше буде потім. Треба розуміти, що ці люди, які сьогодні беруть участь в бойових діях, залишаться. І тут треба буде багато такту й мінумум ненависті. Безперечно, треба покарати тих, хто винен. Але загоїти душевні травми буде набагато складніше, ніж перемогти в цій війні. Кілька десятків років це буде дуже складною ситуацією.

• **Що Україна може запропонувати світу?**

В. Брюховецький: Треба не забувати, що світ живе на межі голоду, а Укра-

Сьогодні в уряді і Верховній Раді 13 випускників Києво-Могилянської Академії. Колись я обіцяв виховати в Академії 1000 державних та політичних діячів і потім зайнятись хутором, літературознавством і вихованням онуків. Я думаю, що тисяча вже є. С-на: НаУКМА

їна може дати дуже багато. Їсти хочеться завжди. Найуспішніший та найприбутковіший бізнес в Україні – ресторанний, бо людина – це таке створіння, що хоче їсти тричі на день. Але є в нас і наука. Якщо дати їй можливість розвиватися, якщо не вбивати її так, як вона послідовно вбивалась, то все буде добре.

Подано за Platfor.ma

Революція Гідності, вони це зробили

МАРКІЯН МАЦЕХ, 23 РОКИ

Під час Євромайдану: придумав і реалізував акцію з піаніно перед міліціонерами.
Зараз: працює в ІТ-компанії «ELEKS».

Це Маркіян грає на клавішах розфарбованого у синьо-жовті кольори музичного інструменту перед кордоном силовиків на знаменитій світліні, що облетіла весь світ. Потім піаніно стало одним з символів української революції – на ньому грали всюди.

Піаніно було меседжем для міліціонерів: хто перед ними і якими ми є. Не знаю, чи моя акція дала якийсь конкретний результат, але десь за тиждень після неї була пригода, яка показа-

ла, що і по ту сторону – тоді ще уявних барикад – є до кого апелювати. Подруга власниці хостелу де я жив, йшла по вулиці. Побачила автобус, у якому грілись міліціонери. Один з них у вікні зробив знак рукою, аби вона підійшла. Жінка так і зробила. Міліціонер на телефоні набрав смску «ми з народом» і приклав до шибки автобусу.

Дуже запам'яталось 11 грудня. Ввечері я мав віднести гучномовець і фарби на Майдан. Коли я туди йшов, Майдан почали оточувати для зачистки. Народ запанікував: наступ йшов з усіх боків, вийти було неможливо. Людей підігнали під Львівську Барикаду, інша група йшла зі сторони Європей-

ської Площі. Я вовтузився туди-сюди, не знав, куди притиснутись. Подзвонив тато, кричав, аби я тікав. Але коли тато приїхав, то я почав переконувати його вертатись на Майдан. Він сказав: «Ну, добре. Як вмирати, то разом».

Тепер розумію: у кожного з нас великі можливості, якщо поставити собі ціль. З моменту виникнення ідеї з піаніно до її реалізації пройшло 3–4 дні, але ця акція мала результат. Після Майдану я почав себе ототожнювати з Україною, патріотизм став персональним. Коли бачу український прапор – тягне на сльози.

(«Українська Правда»)

СКРОМНІСТЬ: ЧЕСНОТА ЧИ ВАДА?

На ці питання я дістала відповіді, поспілкувавшись з різними за віком, статтю та професією людьми. Деякі з них – цілком успішні люди. Вони зізналися, що є скромними, але іноді доводиться грати за правилами цього світу. При цьому вони залишаються собою, і не можна сказати, що через свою скромність нічого не досягають. Іноді питання ставали для опитуваних зовсім несподіваними, адже над цим ніколи не задумувалися. Тому відповіді, чим для них є скромність, змогли не всі. Але для більшості скромність – це коли людина є сама собою, не хвалиться. Це риса характеру, яка є ознакою чистоти душі. Таких людей в наш час дуже мало. Тому майже всі їх поважають.

За Арістотелем, скромність – десь посередині між безсоромністю і сором'язливістю. Поміркувавши над тим, вадою чи чеснотою є скромність, люди відповіли, але думки їхні розійшлися. Для одних скромність – це однозначно чеснота. Для інших – вада. Але багато з них зійшлися на тому, що не потрібно бути занадто скромним. Щоб було можливо краще зрозуміти їхні думки, я наведу кілька

найбільш яскравих цитат із проведеного опитування.

Отже, деякі кажуть, що «скромність – чеснота, якою треба вміти користуватися». Якщо «скромність не плутати зі страхом, лякливою та нерішучістю – тоді це чеснота». «Скромність – це чеснота, але не та, яка допомагає зараз у житті. Якщо хочеш розвивати в собі моральність, потрібно бути скромним, якщо матеріальне – скромність треба придумувати». І насамкінець наведу думку, яка є центральною у майже всіх відповідях: «Скромність – скоріше чеснота, ніж вада. Але іноді саме вона заважає досягнути бажаного, зважаючи на світ, в якому ми живемо. У людині все повинно поєднуватися. Трішки скромності, трішки впевненості та впевненості».

СКРОМНІСТЬ І ХРИСТІЯНИ

Отже, кожен з нас розуміє скромність по-своєму. У наш час вона асоціюється з нерішучістю, лякливою. Але що ж воно таке – скромність? Ми вже знаємо, що про неї казав Арістотель, дізналися про те, як її розуміють перехожі. А от християни звертаються ще й до Біблії як до джерела істинного розуміння. «Страх

Господній – навчання премудрості, а перед славою – скромність іде», – написано у Притчах Соломона. Тож цар Соломон зауважив у свій час, що скромність є передумовою слави. Іншими словами, людина, яка має істинну славу, а не просто удавану повагу від улесливих людей, обов'язково є скромною. А ось ще одне місце з Притч: «Перед загибеллю серце людини високо несеться, перед славою ж – скромність». Як бачимо, протилежною до скромності рисою є зарозумілість та гордість. Людина, яка намагається себе підняти, колись зазнає падіння, а от та, яка знає собі ціну, постане на п'єдесталі слави. Якщо згадати думки наших сучасників, то, як ми вже знаємо, для більшості скромною є людина, яка ніколи не хвалиться тим, що і як робить. Тобто не кричить на кожному кроці, що зробила якусь справу, і не чекає похвали. Про це ж йдеться і в цитаті з Біблії.

Добре, скажете ви, якщо скромність – це так чудово, як говорить Слово Боже, то як бути скромним у наш час? Як зробити кар'єру, стати успішним? Адже, як всім здається, досягнути цілей може тільки той, хто є рішучим, не-

«Скромність прикрашає людину», – кажуть в народі. Але в тому ж таки народі кажуть, що нахабність – друге щастя. У наш час скромних людей мало. «Часи змінилися, – скажете ви, – із скромністю нічого не можна досягнути, та й бути білою вороною не хочеться». Але ж скромні люди є. Невже вони зовсім не такі, як всі? Як до них ставляться? Чим є скромність у наш час: вадою чи чеснотою?

боязким... Чи справді скромність заважає у досягненні цілей? Невже успішні люди не були скромними? А нескромні обов'язково стають успішними? Такі питання хоч раз у житті виникають у людей, особливо у молоді.

Як сказав мені один молодий, доволі успішний журналіст, він є скромним. Але, не зважаючи на це досягає поставлених цілей. Адже скромність – це не лякливо, нерішучість. Не треба ці поняття плутати. Можна бути скромним та рішучим одночасно.

Напевно, всім знайома фраза: «Світ ловив мене, та не спіймав», яка належить Григорію Сковороді. Про цього мислителя багато говорять, його твори вивчають студенти. Чи можна сказати, що він був успішним? Авжеж. Він став відомим завдяки своїй діяльності. Відомо, що Сковорода багато мандрував. Яким же він був? Нас цікавить, чи був він скромною людиною... Біограф Ковалинський писав: «Уставав дуже рано, і в раз на день, без м'яса і риби, був завжди веселий, сильний, рухливий, з усього задоволений, до всіх добрий, усім готовий послужити. Поважав і любив добрих людей без різ-

ниці їх стану, навідувався до хворих, розважав сумних, ділився останнім з тим, хто нічого не мав» («Житіє Сковороди»). Сковорода став настільки відомим, що про нього дізналася цариця Катерина II, яка запросила його переселитись в Петербург. На що філософ сказав посланцеві: «Скажіть цариці, що я не покину України – мені дудка й вівця дорожчі царського вінця». Погоджуєтесь, що це прояв скромності? Як же він, будучи скромним, став відомим? Мабуть, своєю працею та наполегливістю, а також простотою серця. Отже, скромність не є нерішучістю. Вона не заважає у досягненні цілей. Адже ми маємо приклади скромних успішних людей. І хай вони не відомі на увесь світ, чи країну, але вони є.

Переважно всі поважають скромних людей. Адже вони є вихованими, стриманими. Можливо, вони не такі, якими хтось хоче їх бачити, але їх поважають. Пам'ятай, що багато скромних людей є успішними, їх поважають, цінують і люблять. До того ж у них високі моральні цінності. Тож подумай, чим саме для тебе є скромність: чесною чи вадою?

Таїса Горбунова, «Місіонар»

Українці в Німеччині

МАРІЇ ЦИБАК – 90 років

У давні часи в селі Завій була солеварня при соляній криниці, відомій як Гвоздиха. Завійська церква святого Михайла згадується з 1685 року. Більшість мешканців становили українці-греко-католики. Функціонувала однокласова школа. Діяв паровий тартак потужністю 40 кінських сил з 26 пилами. За советської влади чимало мешканців було депортовано до Сибіру, оскільки село було пристановищем відділів УПА.

Продовження на 7 стор. ►

МАРІЇ ЦИБАК – 90 років

▼ Продовження.
Початок на 6 стор.

Ось у такому селі народилася Марія Цибак, якій нещодавно виповнилося 90 років. Після Служби Божої о. Роман Лірка привітав Парафіянку, яка не пропускає жодного Богослужіння. Присутніх священик запросив до церковного залу, де чекав ювілярку великий святковий торт.

Зрив «блискавичної війни» восени 1941, необхідність проводити позиційні бойові дії та мобілізувати все більше німецьких селян і робітників до армії, змусили Гітлера частково змінити свої екстермінаційні плани й піти на використання трудових ресурсів з окупованих

Українці в Німеччині

територій ССР. Агітаційна компанія почалася взимку 1942 р. у розпал голодної зими. Добровольцям обіцяли гідну заробітну плату, гаряче харчування та догляд за рідними на час перебування в Німеччині.

Ситуація швидко мінялася. Німеччину вже не задовольняла кількість добровольців. З весни 1942 р. німці розпочали масові облоги на місцеве населення з залученням поліції та вояків вермахту. Запроваджена система з обіцянок, соціального тиску і брутального терору дала їм змогу того року відправити з окупованих східних територій понад 1 млн. цивільних робітників. За 1941–44 роки загальна кількість «остарбайтерів» становила 2,8 млн. чол., з чого 2,2 млн. були мешканцями України.

РОЗПОВІДЬ п. МАРІЇ

Навесні 1942 мені було 17 років. Прийшов наказ, що кожна хата мала послати одну особу на роботи. Якщо хтось не пошле, то буде спалена хата. З татом Гнатом ми йшли пішки до Калуша, через поля, десь до 15 км. По дорозі я найшла хустку, хтось з таких як я загубив, я дала татові (буде мамі по-

дарунок). В Калуші на вокзалі таких як я були сотні. Я не боялася їхати, бо обіцяли, що на півроку. Попрощалася з батьком. Нас посадили в товарний вагон... Привезли до Перемишля, а потім через Австрію (пам'ятаю станцію Інсбург) до Німеччини. Мене розподілили до сільськогосподарських робіт недалеко Вассербургу. Перший господар не був приязний до «остарбайтерів», але другий обходився з нами добре.

Після закінчення війни всіх робітників поміщали в лагера, я потрапила до американського. Советські військові їздили і забирали «своїх» людей. Один хлопець утік з їхнього ешалону і розповів, що таких людей як ми направляють просто на Сибір. Всі наші люди повтікали з лагера, бо американці хотіли їх передати советам. Люди ховалися по полях, лісах та по хатах. Совети ловили їх на дорогах. Пізніше французи, англійці, американці вже домовились не видавати нас. Все одно вони ходили по лагерах і просили, щоб ми верталися. Нас признала нова німецька влада, як громадян без громадянства, тоді силою нас забрати совети вже не могли.

Згодом люди масово по-

чали виїжджати до Америки, Канади, Австралії. Я мала їхати до Ірландії... Лагери почали злучати, ми почали їздити від лагера до лагера (Нюрнберг, Вальмюнстер). В таких лагерах давали їсти, була церква. Восени 1953 р. я з родиною прибула у Франкфурт і нас поселили в Індустріхоф. Тут вже самому треба було шукати собі роботу. Дякувати Богу, мені вдалося її знайти.

Пані Марія так і прожила, і пропрацювала у Франкфурті до своїх 90. Вона виховала двох синів. Старший, Микола – архітектор, але вже на пенсії, активний парафіянин нашої церкви. Молодший – Михайло, теж вже пенсіонер. Пані Марія має трьох внуків.

СЛОВО о. РОМАНА ЛІРКИ

Яку ми знаєм пані Марію? Вона для нас приклад віруючої людини і цю свою віру в Бога вона несе через ціле своє нелегке життя. До щчи сніг, сонце чи вітер – вона завжди в церкві. Пані Марія є також прикладом людини, яка розуміє важливість представляти свою Церкву у діаспорі, свій нарід, свою українську культуру. Вона завжди є, чи то на тематичних Службах Божих, чи там, де нас запро-

шує німецька Церква, чи на концерті, чи на національному святі, чи на виставці (зворушлива зустріч була пані Марії з Катериною Ющенко в Кельні. Десь близько стикалися долі мами Катерини та пані Марії). Не один раз після якогось мого оголошення пані Марія на дворі проводить свою агітацію такими простими словами: *Та треба йти! Треба своє підтримати! Що подумають про нас німці, як ніхто не прийде!* 73 роки в Німеччині, а своє любить, цинить, тримається. І хай Вам Бог помагає і надалі бути такою.

Пані Марія є дуже толерантною людиною, людиною, яка вміє заговорити і зі старим, і з молодим, і з дитиною. Вона – щира людина (моя Христя все діставала цукерку, а мої батьки – шоколаду, коли я їхав у відпустку в Україну). Пані Марія – це добросовісна людина, вона відчуває несправедливість, фальш. І ще, вона тиха і скромна. Але, вона і зверне увагу: *Отче, ви їм нічого не говорите, я їм сама скажу.*

Ось така то є наша пані Марія. Поляки би Вам заспівали (така в них традиція) «Сто літ!», а ми Вам бажаємо «ще многая та благая літа!».

Для «ХГ» Микола Пруський

Рік Митрополита Андрія Шептицького

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ В МЕМУАРАХ КОРОЛЕВСЬКОГО

(частина 6)

У квітні (1938) Андрей Шептицький піднімає питання про одне село (Гринки), яке нібито вільно й цілою громадою перейшло в латинський католицизм. Тут йдеться не про окремих випадок, і Митрополит послав тривозне повідомлення на цю тему принцові Петру Волконському: «Ви, певно, чули про започаткований нашим урядом новий спосіб поширення Унії. Цей спосіб – поєднання провокацій, погроз, а як треба – то й ударів палицями, – має на меті змусити бідних православних, а якщо є можливість, то й уніятів, перейти в латинський обряд. Вже цілі села «навернено» таким способом». Ця кампанія насильницького «навернення» призвела до перепалки, спричиненої «самовпевненою» статтею в «Осерваторе Романо» від 9 січня 1938 року, перепалки між Мнс. Тіссераном, що затаврував таку практику, і нунцієм у Польщі Кортезі, що під-

тримав в добрих наміреннях главу латинської єпархії Луцька, Мнс. Шелязека; цей епізод було тимчасово пояснено пастирським посланням Митрополита від 20 липня 1938 року, в якому засуджено позицію польських властей. Про усі ці перипетії розповідає Кроче в примітках.

17 жовтня Митрополит думає, що пише своєму другові востаннє: «Хочу попроситися з вами й подякувати вам за багаторічну вірну дружбу, поручити вам студитів [...]. До побачення, дорогий друже. Моліться за мене, за себе й вимоліть нам ласку віддати наше життя за віру, Церкву, Схід».

Вже кілька місяців як совєцькі війська покинули Галичину. «3 дня на день ми всі чекаємо якогось смертного вироку чи арешту [...]. Признаюся вам, я жалію, що втратив такі гарні нагоди. Та що поробиш? Богові краще знати, що добре для Церкви і для

нас, бідних грішників.»

Новий лист, від 10 липня 1943 року, де й далі йдеться про справу архіву. Митрополит додає: «Ім'я нового митрополита української автономної Церкви – Дамасцен. Московський митрополит, що заступає патріарха, здається, відлучив усю українську автокефальну Церкву».

В листі Королевського до De Regis du Russicum, в якому автор довго оповідає про перипетії війни в Італії, особливо в Римі, і про лихі події, що позначилися на його особистому житті, згадується про смерть Митрополита: «Вам, певно, відомо про смерть Кир Андрея, що сталася у Львові першого листопада». Сталін дав дозвіл на урочистий похорон. Він відбувся в Святому Юрі в присутності архієпископа Твардовського, 150 священиків і стількох теологів та семінаристів. Промови виголошували на площі пе-

5 листопада відбувся похорон. Служба Божа проходила під проводом наступника Митрополита – Йосифа Сліпого. Він виголосив також проповідь з балюстради перед собором Святого Юра. На світлинці похоронна процесія на вул. Сапіги (нині С. Бандери)

ред Церквою, і кортеж пройшов головними вулицями міста посеред великої юрби [...].

Наступником проголошено Кир Йосифа Сліпого, якого 25 листопада 1939 року таємно було призначено заступником з правом наступництва і якого Митро-

полит возвів у сан у приватній каплиці митрополії [...]. Зі Станиславова, здається, на похорон не приїхав ніхто. Єпископ Хомишин помер невдовзі після Митрополита. Зник великий противник літургійної реформи».

Для «ХГ» о. др. Августин Баб'як (Італія)

ДВА РОКИ З ФРАНЦИСКОМ

«Мене не повинно шокувати, що Церква при цьому є моєю Матір'ю: я повинен дивитись на її гріхи та недоліки, наче я дивлюсь на гріхи та недоліки власної матері. І коли я дивлюсь на неї, я згадую про всі добрі та прекрасні її досягнення, яких більше, ніж слабкостей та недоліків.» Це фрагмент однієї з перших проповідей Франциска після обрання на папський престіл 13 березня 2013 року.

А напередодні, в якості кардинала, ще не знаючи, яку місію незабаром доручить йому Бог, Хорхе Бергольйо говорив: «Мене вразили образи, змальовані Папою (Бенедиктом – Ред.), коли він говорив про Якова, Йоана та напругу поміж першими послідовниками Ісуса стосовно того, хто з них повинен бути першим. Це демонструє, що подібне ставлення та суперечки існували в Церкві від самого

початку. І це не повинно нас шокувати. Бути кардиналом – це служіння, це не нагорода, якою хваляться. Марнославство, показуха – це ставлення, що опускає духовність до рівня світських речей, а це найстрашніший гріх, якого можна припуститись у Церкві».

Прошли два роки, які вочевидь, не були для Франциска простими. Довелося пізнати, що таке Ватикан зсередини, що там необхідні

зміни, реформи, що не все таке гарне, як на перший погляд виглядає. В одному з нещодавніх інтерв'ю Франциск зізнався, що іноді йому хочеться спокійно, не викликаючи до себе уваги, сходити до піццерії. В цілому однак, за його словами, він не може сказати, що йому не подобається бути папою. При тому він висловив переконання, що на цій відповідальній посаді він не затримається довго. «Чотири-п'ять років, може два чи три. Хоча два вже минули... Ну, це просто таке відчуття.» (з інтерв'ю для мексиканського телеканалу «Televisa»)

А ми чекаємо на те, що саме папа Франциск зробить для нашої Церкви? На його поїздку до виснаженої війною, але нескореної України.

На згадку про події 13 березня 2013 року пропонуємо вашій увазі фрагмент першого виступу нового Папи перед людьми, які зібралися тоді на Площі св. Петра.

БРАТИ І СЕСТРИ, ДОБРИЙ ВЕЧІР!

Як вам відомо, обов'язком Конклаву було надати Риму єпископа. Виглядає на те, що мої брати-кардинали дійшли майже до краю землі,

щоб знайти його... але ось ми тут.

Тепер розпочинаємо цю подорож, Єпископ і народ, цю подорож Римської Церкви, яка в любові очолює усі Церкви, подорож братерства в любові та взаємній довірі. Молімося одні за одних. Молімося за весь світ, щоб у ньому панувало відчуття братерства. Бажаю, щоб цей шлях Церкви, який сьогодні знову розпочинаємо, був плідний для євангелізації цього прекрасного міста.

Брати і сестри, залишаю вас. Дякую вам за вітання. Моліться за мене. На добраніч і хороших снів! (А.Ф.)

ХГ

ЖИВ У БЕЗПРОСВІТНИХ ЧАСАХ

У Любомлі на Волині відкрили виставку про Данила Шумука (1914–2004), який став символом боротьби за волю України. Архів Шумука, його бібліотека, особисті речі стали основою експозиції. Їх передала музею онучка Ніна, яка мешкає у Красноармійську на Донеччині, де останні свої роки і проживав Шумук.

почав у віці 17 років як член Комуністичної Партії Західної України. Тоді ворогом був польський окупаційний режим. Понад п'ять років провів у польських тюрмах. 1941 року заарештований вже советами «як брат ворога народу». З тюрми призваний до Червоної Армії. У складі штрафного батальйону брав участь у боях з вермахтом.

Червоні ж і роззброїли батальйон – Шумук потрапив у полон. Перебував у концтаборі для військовополонених у м. Хорол на Полтавщині. Вдалося втекти. Організував партизанський загін на своїй батьківщині, який 1943 влився в Українську Повстанську Армію. Однак через принципові розходження з керівництвом УПА відмовився

брати участь у бойових діях і викладав на військових курсах економічну географію.

Після приходу советської армії влітку 1944 командував похідною групою УПА на Житомирщині. З огляду на безвихідь розпустив її. У грудні 1944 заарештований і 1945 засуджений до кари смерті через розстріл, яка була замінена 20 роками таборів. Був одним з організаторів повстання в'язнів у Норильську в 1953, за що був переведений до Владімірської Тюрми. Повстання в'язнів 1953 описав у своїх спогадах «За східним обрієм» (в-во «Смолооскип», 1974).

Загалом Данило Шумук провів у тюрмах 42 роки, 6 місяців і 23 дні. Співпрацював з Євгеном Сверстюком, Василем Стусом, Іваном Світличним та іншими «шестидесятниками». У 1987 році як багатолітній в'язень сумління, був запрошений на прийом тодішнім президентом США Рональдом Рейганом. У Любомлі іменем Данила Шумука хочуть назвати одну з вулиць.

Наталія Малімон, «День», було також використано фрагмент статті з сайту Харківської Правозахисної Групи авторства І. Рапп та В. Овсієнка

Краєзнавчий музей у Любомлі з радістю і подякою прийняв архів та речі Данила Шумука, бо його коріння саме тут, у Любомльському районі, у селі Боремщина. Боротьбу за вільну Україну

ХГ

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ МИРОСЛАВІ БАЛОН-ЛИН!

Ділимося сумною вісткою, що 3 березня 2015 р. Б. у Львові відійшла у вічність наша довголітня хористка, піаністка, блаженної пам'яті **МИРОСЛАВА БАЛОН-ЛИН**. Невблаганна хвороба вкоротила життя молодій жінці, нашої подруги. Від перших днів її поселення в Мюнхені вона стала членкинею парафіяльного хору. Рідко пропускала репетиції, виступи чи поїздки з хором. Була свідомою українкою. Мирослава була життєрадісною особою, любила жартувати, співати, з Нею було легко нам всім спілкуватися. Вела в Мюнхені школу гри на фортепіано та деякий час співу при українській суботній школі. Висловлюємо її родині наше щире співчуття, бо і наша «мюнхенська родина» втратила свою активну членкиню, приятельку музики. Будемо вічно пам'ятати її усмішку, голосний сміх і спів! Хай рідна земля у Львові буде їй пухом! Вічна Тобі Пам'ять!

Хористи та диригент катедрального хору «Покров» в Мюнхені

Світлина з архіву Олександра Гайдека

З глибоким смутком повідомляємо, що відійшов у вічність довголітній працівник редакції часопису «Християнський Голос», довголітній член СУМу та хору «Покров», вірний парафіянин української греко-католицької парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Мюнхені блаженної пам'яті **ПЕТРО МАТИЧАК**. В середу, 18.03.15 на мюнхенському кладовищі Waldfriedhof відбувся похорон.

Редакція «ХГ», духовенство, вірні парафії, Крайова Управа СУМу у Німеччині висловлює всім рідним та близьким Покійного глибоке співчуття. Вічна Йому Пам'ять!

Зі смутком повідомляємо, що 7 березня 2015 в Новому Ульмі упокоївся в Бозі блаженної пам'яті ІВАН ЗАДАРКО. Висловлюємо щире співчуття скорботній Родині Задарків, усім рідним, друзям та знайомим. Вічна Йому пам'ять!

Крайова Управа Співки Української Молоді у Німеччині, Духовенство, вірні української парафії в Новому Ульмі та Мюнхені

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytshch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібні скорочує і мовно виправляє надіслані статті. Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetskyi
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5